

tillfredsställande sätt afgöras, synes det derföre högligen påkalladt, att landets Styrelse skulle vidtaga någon åtgärd för att föranleda utländska kapitalister att öfvertaga antingen Tavastehus-Tammerfors banan ensam eller hela bansträckningen från Helsingfors, och vidare antingen med eller utan statsverkets delaktighet i det för ändamålet bildade bolaget. Skulle öfverenskommelse om grunderna för en sådan transaktion kunna vara uppgjord före landtdagens sammanträdande och dess pröfning föreläggas, vore detta för sjelfva företaget af stor vikt. Ty, såsom redan blifvit nämndt, med Ständernas garanti för öfverenskommelsen kan styrelsen otvifvelaktigt betinga bättre vilkor, än denna garanti förutan. Och om ständerna finna, att statsverket behåller förmåga till kommunikationernas ytterligare utvidgande utan alltför stor skuldsättning, skall denna utsigt lifva dem och deras komittenter till ansträngningar för ändamålet. Man skall mindre möta motstånd från de landsdelar, hvilka icke genast kunna blifva delaktiga af dessa företags frukter, då utsigt äfven för dem är öppen att efterhand komma i åtnjutande af desamma.

Vi erinra med afseende på det sistsagda om vigten deraf, att de första jernvägsföretagen hafva ett så omfattande område för sitt inflytande, som de ifrågavarande banorna till Näsijärvis och Päjänes strand. De vattenkommunikationer, hvilka de komma att förbinda med hafvet, genomtränga halfva Finland; och en i förhållande härtill talrik befolkning är derföre omedelbart intresserad i företagens snara fullbordande. Ingen annan lika kort bansträckning kan imagineras, hvilken skulle erbjuda en så stor del af landet lättade kommunikationer, som de båda ifrågavarande bibanorna till Tammerfors och Päjäne. Ingen borde derföre med mera skäl kunna påräkna den allmänna opinionens understöd.

J. V. S.

51 UPPLYSNING.

Litteraturblad n:o 4, april 1862

I Finlands Allm. Tidning n:o 112 läses under titeln »Berättigad fråga» ett utfall mot detta blad. Det gäller ett yttrande i vår senaste nummer angående undervisningen i Ryskan i landets skolor: »För en del här af har man att tacka den 1855 nedsatta skolkommissionen, bestående af landets biskopar och andra teologer.»

Äfven när man bemöter ett för orättvist ansedt yttrande, är man pligtig hålla sig till sanningen. Detta har frågaren en *F. d. komiterad* icke gjort.

Han säger: »Skolordningen af den 6 Nov. 1843 anvisar på högre elementarskolans fyra klasser tillsammans 23 läsetimmar åt rysk och 2 läsetimmar åt finsk språkundervisning» – då deremot den närvarande för ryskan anslår 8 och för finskan likaledes 8 läsetimmar.

Men han upplyser icke, att enligt 1843 års skolordning ryska lästes af alla elever *endast* på högre elementarskolans två lägsta klasser – och att från och med skolans tredje klass hvarken i skola eller gymnasium ryskans studium var obligatoriskt, utan var öfverlemnadt åt lärjungarnes och deras målsmäns fria val.

Nemligen endast de lärjungar, som *valde* den s. k. Civila afdelningen, skulle läsa ryska. *Icke ens femtedelen* af skolungdomen tillhörde denna afdelning och *läste ryska*.

I stället gjorde skolkommissionen af 1855 ryskans läsning till obligatorisk för *alla lärjungar* på högre elementarskolans 3:e och 4:e samt gymnasii 1:a och 2:a klass och befriade på 3:e klassen endast teologer och matematiker, så att numera äfven alla de lärjungar, hvilka komma till historisk-filologiska fakulteten vid universitetet, nödgas genomgå fullständig kurs i ryskan.

10 Detta är något helt annat Skolorningen af 1856 gjorde *ryskan obligatorisk*. Dittills lästes detta språk blott på skolans två första klasser. Från och med 3:e klassen var, såsom sagdt, *ingen enda lärjunge tvungen* att läsa ett enda ord ryska.

Vårt uttryck, att den kommission, som föreslog denna förändring, *bestod* af biskopar och teologer, var väl icke noggrannt. Såvidt vi erinra oss, tillhörde två ledamöter af sju icke teologin. Men de andliga herrarne utgjorde dock pluraliteten; och vår tanke är, att ingen i detta land har och då hade lättare att inför Monarken uttala ett sanningsord, än landets biskopar. Det ålåg dem åtminstone icke att ifrå äfven för blifvande presters och skollärares ryska språkkunskap.

20 Hvad kommissionen kunnat och bort föreslå, var ryskans borttagande från skolans två lägsta klasser, såsom då äfven offentligen var påyrkad, och i öfrigt *valfrihetens bibehållande*.

Vi hafva oss dessutom bekant, att d. v. Ekklesiastik-chefen, som ansåg för orätt, att ryskans studium skulle vara obligatoriskt, och äfven insåg dess gagnlöshet för blifvande domare, fann sig bunden af skolkommissionens förslag.

J. V. S.

52 ON MALJA JUOTU KUNNIAKSI MIEHEN ...

30 *Suometar n:o 20, 23. V 1862*

On malja juotu kunniaksi miehen, joka meistä eroavi, mutta joka, niinkuin toivomme, vielä monet vuodet on kansallisuuttamme henkensä töillä valaiseva, edistävä.

Seisoi ei monta aikaa sitten hänen rinnallansa mies toinen, osallisena hänen vaikutuksessansa, meidän rakkaudessa hänen vertaisensa. Eli meidän keskellä Castrén. Hänen muistonsa kyllä on meissä niinkuin koko Suomen kansassa pysyvä. Sopii tätä kuitenkin tässäkin tilassa sanalla, kahdella todistaa.

40 Suomen kansa on vähänen: vähälukunen, vähillä maansa ja taivaansa avuilla varustettu, kovilta elämänsä vaiheilta vähäksi ahdistettu. Emme saata luulla, että tälle kansalle Jumalalta olisi määrätty suurempaa osallisuutta maailman asiain johdatuksessa.

Vain kuitenkin! Ei mikään kansa voi tulla osalliseksi ihmiskunnan omasta – hänen tiedostaan, hänen oikeuksistaan, ellei se voimiensa mukaan ihmiskunnan yhteistä hyvää kartuta, ellei se totuuden ja oikeuden valtaa maailmassa laajenna.

50 Ne kansat ainoastaan, jotka töissään pyytävät ilmaan saattamaan ei sitä, mikä tämän häviävän hetken hyötyä tarkoittaa, mutta sitä, millä itsessään on oikeus ja valta – niinkuin ihmiskunnan oma oikeus ja valta – maailmassa olla ja elää, ne kansat ainoastaan tulevat osallisiksi ihmisyyden oikeuksista, niin katoovaisuudesta pelastaen oman elämänsä, niin hetkensä töille voittaen ijankaikkisuuden arvon.

Tämä se on se totinen kansallisuus, että siis kansat tulevat jäseniksi ihmiskunnassa. Tämä se on totinen rakkaus isänmaata kohtaan, että